

1

DE WERELDWIJDE VLOED

Alle volken spreken over een wereldwijde vloed

Hoe groot is de kans dat alle volken op aarde precies dezelfde overlevering kennen? Gezien het feit dat zij al duizenden jaren van elkaar gescheiden leven, lijkt deze kans verwaarloosbaar. Toch is er één gebeurtenis die door alle volken op aarde wordt beschreven in historische werken en mythen, en dat is de wereldwijde vloed.

1.1 Alle volken kennen de wereldwijde vloed

‘Dit is een oude geschiedenis, verteld door onze vroegste voorouders die zeer diepzinnige kennis bezaten,’ zo kondigde de oude man van de Aboriginalstam zijn verhaal aan. Vervolgens begon hij te vertellen hoe, in lang vervlogen tijden, een aantal kinderen de spot had gedreven met Dumbi, de Knipogende Uil. Ze hadden zijn veren uitgerukt, op hem gespuwd en hem gepijnigd. Ngadja, de allerhoogste godheid, kreeg medelijden met Dumbi en werd heel boos op de kinderen. Ngadja waarschuwde Gajara, die op dat moment nog een mens was, en zei hem: ‘Als je in leven wilt blijven, neem dan je vrouw, je zoons en de vrouwen van je zoons en maak een dubbel vlot. Want vanwege de situatie rond Dumbi heb ik besloten iedereen te laten verdrinken. Ik ben van plan regen te zenden en een grote overstroming van de zee.’ Gajara volgde de raad van Ngadja op en nam op zijn vlot ook voedsel en een aantal dieren mee,

waaronder vogels en een kangoeroe. Vervolgens barstte de regen los.

Nadat de vloed voorbij was, zond Gajara vogels uit. Hiervan kwam de koekoek niet meer terug, omdat hij land had gevonden. Toen het water ver genoeg gezakt was, kwam de bergtop Ngumbindji als eerste in zicht. Toen ze weer op het droge waren, besloot Gajara de kangoeroe die hij had meegenomen te doden en als voedsel te bereiden. De lucht van de gebraden kangoeroe steeg op in de lucht en bereikte Ngadja. De godheid genoot van de heerlijke lucht en was tevreden. Hij plaatste ten slotte een regenboog in de lucht om zo de regenwolken tegen te houden. ‘De regenboog houdt de wolken tegen en beschermt ons,’ zei de oude Aboriginal, ‘zodat het water nooit te hoog zal stijgen. Ons volk begrijpt de betekenis ervan. Altijd als wij een regenboog zien, zeggen we: “Er zal geen abnormaal sterke regen meer komen.”’¹

Komt dit verhaal van Mickie Bungunie, één van de oudere mannen van de Wunambalstam uit het westen van Australië, je bekend voor? Het lijkt sprekend op de geschiedenis van Noach en de vloed, zoals we die vinden in het allereerste boek uit de Bijbel, Genesis. Hoe is dat mogelijk? Hebben de Aboriginals dit verhaal overgenomen van christenen? Of hebben ze ooit een echte overstroming meegemaakt, die ze hebben aangedikt tot een wereldwijde vloed? In dit hoofdstuk gaan we op zoek naar de antwoorden op deze vragen.

1.2 Vloedverhalen van alle continenten

Op ieder werelddeel leven honderden volken met elk hun eigen cultuur, traditie en dialect. Al deze volken hebben zo hun eigen geschiedenis – soms op schrift gesteld, maar nog vaker mondeling overgeleverd. Vaak kent men ‘heilige verhalen’ over de herkomst van het volk, die van generatie op generatie zijn overgeleverd. Zulke verhalen worden mythen genoemd. Hoewel zulke mythen vaak veel onrealistische en fabelachtige ele-

menten bevatten, neemt men meestal aan dat de basis van zo'n verhaal zou kunnen liggen in werkelijke gebeurtenissen. Maar doordat de verhalen generaties lang zijn doorverteld, zijn er alerhande zaken aan toegevoegd. In zo'n geval is de gebeurtenis 'gemythologiseerd'.

Als we alle mythen van de volken op aarde naast elkaar leggen, dan is er één thema dat met kop en schouders boven alle andere onderwerpen uitsteekt. We zien het terug op ieder continent, in alle gebieden, en onder praktisch ieder volk. Dat thema is de wereldwijde vloed, die aan het begin van de menselijke geschiedenis werd gezonden door God of een godheid – vaak vanwege de zonde en het onrecht van de mensen. De Aboriginals zijn wat dat betreft geen uitzondering. Talloze volken menen dat hun vroegste voorouders zijn voortgekomen uit de overlevenden van de vloed. De grote catastrofe sloot daarmee niet alleen een periode af; ze luidde vooral een heel nieuw tijdperk in.

Ik nodig je uit om een reis te maken langs de verschillende volken en streken, om de vloedverhalen nader te onderzoeken. We beginnen onze tocht in het oude India.

A. De vloed in de mythen van het oude India

In India, een land dat overwegend hindoeïstisch is van godsdienst, kent men talloze goden, mythen en religieuze verhalen. Onder deze verhalen neemt het verhaal van de wereldwijde vloed een centrale plaats in. Volgens de heilige geschriften van de oude Indiërs heette de overlevende van de vloed Manu (spreek uit: Manoe), hoewel hij soms bij een titel wordt genoemd, Satyavrata ('de rechtvaardige'). Het vloedverhaal verloopt als volgt: Manu kwam een vis tegen, die hij besloot mee te nemen. De vis groeide en groeide, net zolang totdat hij enkel nog in de oceaan kon overleven. Op dat moment waarschuwde de vis Manu dat er een vloed zou komen om de aarde te zuiveren. Hij moest een groot schip gaan bouwen om aan de ramp

Slechts één thema zien we terug op ieder continent, in alle gebieden, en onder ieder volk: de wereldwijde vloed.

De zeven rishi's die met Manu de vloed overleefd hebben, afgebeeld boven de berg vanwaar zij de aarde opnieuw bevolkten.

te ontkomen. Toen de vloed losbarstte, zorgde de vis ervoor dat het schip op de goede koers voer. Toen het water aan het einde van de vloed weer begon te zakken, leidde de vis Manu naar een hoge bergtop in de Himalaya. Daar openbaarde de vis zijn ware gedaante: het was de godheid Parjapati Brahma. Hij droeg Manu op om alle levende wezens opnieuw te scheppen. Manu begon vervolgens alle dingen tot bestaan te roepen, en zo

ontstonden de dieren en mensen van het huidige tijdperk.

Zoals de Bijbel vermeldt dat Noach op de ark leefde met zeven anderen (namelijk zijn vrouw, zijn drie zoons en de vrouwen van zijn zoons), zo zou Manu op zijn schip hebben gevaren met zeven anderen. Deze opvarenden worden in het hindoeïsme de ‘zeven rishi’s’ genoemd en zouden de allereerste groep goden zijn geweest. Zij waren samen met Manu de enige rechtvaardigen in de wereld voor de vloed, en mochten daarom in leven blijven. De benaming ‘rishi’ lijkt dan ook terug te voeren op hun status als overlevenden van de vloed: de wortel van het woord is ‘rsh’, wat vertaald kan worden als ‘bewegen’, ‘stromen’ of ‘bewegen door te stromen’. De naam herbergt daarmee de gedachte van de oude Indiërs dat deze goden lange tijd over het water gevaren hebben. Manu zou volgens de overleveringen

Manu had drie zoons:
Sherma, Charma en
Jyapeti.

drie zoons hebben gehad. In de Padma Purana, een oud hindoege-schrift, worden zij Sherma, Charma en Jyapeti genoemd.² Deze namen komen sterk overeen met de Sem, Cham en Ja-

fet uit Genesis. In sommige Indiase vloedverhalen wordt zelfs vermeld hoe Charma door zijn vader vervloekt zou zijn, omdat hij om hem lachte toen hij dronken werd van de wijn die hij verbouwde na de vloed.

B. De vloed in de mythen van de oude Egyptenaren

Van India gaan we naar het oude Egypte, waar de mythen over de vroegste geschiedenis sterke overeenkomsten vertonen met die van India. De Egyptenaren meenden namelijk ook dat er voor alle goden een groep ‘eerste goden’ was. De Griekse historicus Herodotus (ca. 484–425 v. Chr.), noemt deze oudste Egyptische goden ‘de acht goden, die bestonden voor de rest’.³ Zij worden ook wel de Ogdoad van Hermopolis ge-

noemd (het woord ‘ogdoade’ betekent ‘achtal’). Deze acht oergodheden waren onderverdeeld in vier echtparen, met als belangrijkste voorman de godheid Nu (spreek uit: Noe) en zijn vrouw.⁴ De naam ‘Nu’ is sterk verwant aan de naam Noach (in veel Arabische landen wordt Noach nog altijd ‘Nuh’ genoemd). De overeenkomsten stoppen echter niet bij de naam; ook de beschrijvingen van de godheid Nu doen sterk denken aan het vloedverhaal uit de Bijbel.

Volgens de Egyptische overleveringen had de god Toth voorafgaand aan het huidige tijdperk een grote oceaan geschapen, de ‘watermassa van de voortijd’. De godheid Nu zou samen met de zeven andere oergoden geregeerd hebben over deze watermassa en in een grote boot hebben gevaren. Toen deze periode van water tot een einde kwam, schiepen de acht goden de ‘godenberg’ die de schakel vormde met het huidige tijdperk – de heuvel van Hermopolis. Hermopolis was een stad die in het oud-Egyptisch Chemennu of Khemnu (letterlijk de Acht-

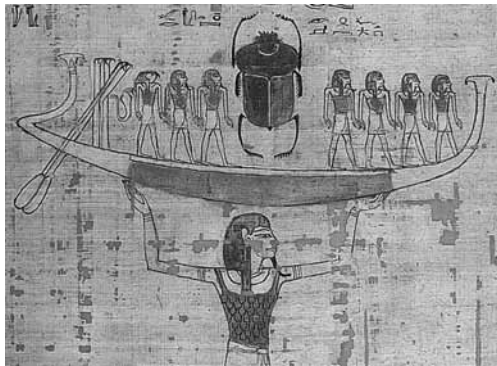
stad) heette, genoemd naar de achteenheid van de goden.⁵ Op de heuvel zouden de acht goden de zon geschapen hebben, om vervolgens alle levende wezens te scheppen.

De eerste acht goden van de Egyptenaren lijken een vervaagde weergave te zijn van Noach en zijn vrouw, en zijn drie zoons en hun vrouwen. We zien in het verhaal flarden terug van hoe God de vloed zond en Noach en zijn familie over het water leidde, hen vervolgens op een berg tot stilstand bracht, waarna zij de aarde opnieuw bevolkten. Uiteindelijk vervaagde Nu tot de Egyptische watergod, die geassocieerd werd met de oceaan.

Omdat Egypte niet altijd één verenigd rijk is geweest met één consistente mythologie, zien we het vloedverhaal in de overleveringen van het volk ook in andere vormen terug. De bekende Egyptische priester Manetho, die omstreeks 250 voor Christus leefde en de oude

geschiedenis van de Egyptenaren optekende, vertelt bijvoorbeeld dat er een wereldomvattende catastrofe plaatsgevonden had, waarin juist Toth degene was die gered werd. Voordat de ramp losbarstte grifte Toth in heilige taal de grondbeginselen van alle

kennis in een rots en vertaalde deze na de vloed in gewone taal.⁶ Ook in de Egyptische dodenboeken is een vloedoverlevering gevonden waarin de god Atum besluit de gehele schepping te vernietigen door de wereld terug te brengen in zijn oorspronkelijke staat, de staat van Nu, de watermassa.⁷

De Egyptische godheid Nu, met in zijn handen de ark. In de ark zijn (naast de Scarabee, een Egyptisch symbool voor schepping) de zeven andere opvarenden zichtbaar.

De rest van dit hoofdstuk maakt
geen deel uit van dit leesfragment.